

Agata Kolasa-SkibaPaństwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna
im. ks. B. Markiewicza w Jarosławiuagata.kolasa-skiba@pwste.edu.pl <https://orcid.org/0000-0002-4801-3826>DOI: <https://doi.org/10.52934/eto.135>

Metody pracy kreatywnej w nauczaniu zdalnym

Creative work methods in distance learning

Abstrakt: Zadaniem nauczycieli wychowania przedszkolnego jest stwarzanie atmosfery do optymalnego rozwoju dziecka. Celem wychowania przedszkolnego jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to realizowane jest przez proces opieki, wychowania i nauczania – uczenia się, co umożliwia dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji. W dobie kryzysu epidemiologicznego nauczyciel organizuje efektywną pracę z dziećmi online.

Słowa kluczowe: nauczanie zdalne, relacje, komunikacja, metody, kreatywność

Abstract: The task of pre-school education teachers is to create an atmosphere for optimal child development. The aim of pre-school education is to support the overall development of a child. Support it is carried out through the process of care, upbringing and teaching – learning, which enables the child to discover their own abilities, sense of action and accumulate experiences on the path leading to truth, good and beauty. As a result of such support, the child achieves maturity to start learning at the first stage of education. In times of epidemiological crisis, the teacher organizes effective online work with children.

Keywords: teaching learning, relations, communication, methods, creativity

Wprowadzenie

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego wskazuje cel wychowania przedszkolnego, zadania profilaktyczno-wychowawcze przedszkola, oddziały przedszkolnego zorganizowanego w szkole podstawowej i innej formie wychowania przedszkolnego, zwanych dalej „przedszkolami”, oraz efekty realizacji zadań w postaci celów osiągniętych przez dzieci na zakończenie wychowania przedszkolnego.

Celem wychowania przedszkolnego jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to realizowane jest przez proces opieki, wychowania i nauczania – uczenia się, co umożliwi dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji.

Zadaniem przedszkola jest:

1. Wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka poprzez organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym obszarze jego rozwoju.
2. Tworzenie warunków umożliwiających dzieciom swobodny rozwój, zabawę i odpoczynek w poczuciu bezpieczeństwa.
3. Wspieranie aktywności dziecka podnoszącej poziom integracji sensorycznej i umiejętności korzystania z rozwijających się procesów poznawczych.
4. Zapewnienie prawidłowej organizacji warunków sprzyjających nabywaniu przez dzieci doświadczeń, które umożliwią im ciągłość procesów adaptacji oraz pomoc dzieciom rozwijającym się w sposób nieharmonijny, wolniejszy lub przyspieszony.
5. Wspieranie samodzielnej dziecięcej eksploracji świata, dobór treści adekwatnych do poziomu rozwoju dziecka, jego możliwości percepcyjnych, wyobrażeń i rozumowania, z poszanowaniem indywidualnych potrzeb i zainteresowań.
6. Wzmacnianie poczucia wartości, indywidualność, oryginalność dziecka oraz potrzeby tworzenia relacji osobowych i uczestnictwa w grupie.
7. Tworzenie sytuacji sprzyjających rozwojowi nawyków i zachowań prowadzących do samodzielności, dbania o zdrowie, sprawność ruchową i bezpieczeństwo, w tym bezpieczeństwo w ruchu drogowym.
8. Przygotowywanie do rozumienia emocji, uczuć własnych i innych ludzi oraz dbanie o zdrowie psychiczne, realizowane m.in. z wykorzystaniem naturalnych sytuacji, pojawiających się w przedszkolu oraz sytuacji zadaniowych, uwzględniających treści adekwatne do intelektualnych możliwości i oczekiwań rozwojowych dzieci.

9. Tworzenie sytuacji edukacyjnych budujących wrażliwość dziecka, w tym wrażliwość estetyczną, w odniesieniu do wielu sfer aktywności człowieka: mowy, zachowania, ruchu, środowiska, ubioru, muzyki, tańca, śpiewu, teatru, plastyki.
10. Tworzenie warunków pozwalających na bezpieczną, samodzielną eksplorację otaczającej dziecko przyrody, stymulujących rozwój wrażliwości i umożliwiających poznanie wartości oraz norm odnoszących się do środowiska przyrodniczego, adekwatnych do etapu rozwoju dziecka.
11. Tworzenie warunków umożliwiających bezpieczną, samodzielną eksplorację elementów techniki w otoczeniu, konstruowania, majsterkowania, planowania i podejmowania intencjonalnego działania, prezentowania wytworów swojej pracy.
12. Współdziałanie z rodzicami, różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi przez rodziców za źródło istotnych wartości, na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka.
13. Kreowanie, wspólne z wymienionymi podmiotami, sytuacji prowadzących do poznania przez dziecko wartości i norm społecznych, których źródłem jest rodzina, grupa w przedszkolu, inne dorosłe osoby, w tym osoby starsze, oraz rozwijania zachowań wynikających z wartości możliwych do zrozumienia na tym etapie rozwoju.
14. Systematyczne uzupełnianie, za zgodą rodziców, realizowanych treści wychowawczych o nowe zagadnienia, wynikające z pojawienia się w otoczeniu dziecka zmian i zjawisk istotnych dla jego bezpieczeństwa i harmonijnego rozwoju.
15. Systematyczne wspieranie rozwoju mechanizmów uczenia się dziecka, prowadzące do osiągnięcia przez nie poziomu umożliwiającego podjęcie nauki w szkole.
16. Organizowanie zajęć – zgodnie z potrzebami – umożliwiających dziecku poznawanie kultury i języka mniejszości narodowej lub etnicznej, lub języka regionalnego – kaszubskiego.
17. Tworzenie sytuacji edukacyjnych sprzyjających budowaniu zainteresowania dziecka językiem obcym nowożytnym, chęci poznawania innych kultur (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).

Nauczyciel wychowania przedszkolnego jest postawiony przed wymogami wszechstronnej edukacji dziecka przedszkolnego oraz edukacji własnej, edukowania w zakresie podstawy programowej. Ma być wychowawcą, czyli specjalistą od problemów wychowawczych, osobą nieustannie gotową do niesienia pomocy, empatyczną, mediatorem rozwiązującym sprawiedliwie i bezboleśnie wszelkie dziecięce spory, mistrzem komunikacji z rodzicem.

Nauczyciel przedszkola od zawsze staje przed żądaniami, wyzwaniem w związku z tym, że wymagania stawiane przed nim. Jednakże kreatywność jest nieustannie podsycana naturalnym biegiem pracy z małymi dziećmi.

Sytuacja epidemiologiczna, w której się nagle znaleźliśmy jako nauczyciele, wychowawcy i opiekunowie – mimo wielorakich trudności pobudziła do jeszcze większej kreatywności, a także otworzyła drogę do realizacji pewnych zadań i celów, które dotąd pozostawały nieco na marginesie naszych działań. Największą szansą, którą mamy sposobność wykorzystać, jest zacieśniona współpraca z rodzicem oraz metoda prowadzenia procesu dydaktycznego na odległość przy wykorzystaniu: głosu, obrazu wideo, komputerowych danych, wideokonferencji (w czasie rzeczywistym) (Kubiak, 2000).

Wpływ mediów na psychikę dziecka

Dzieci i młodzież żyją w świecie ciągłych przemian społecznych, ekonomicznych bądź kulturowych. Wraz z dorastaniem gwałtownie poszerza się ich przestrzeń życia, jest ona wypełniana przez nowe treści. Dla rozwoju i funkcjonowania młodego człowieka ważniejsza staje się przestrzeń informacyjna (i informatyczna), co jest rezultatem szybkiego tempa rozpowszechniania się informacji w mediach. Współcześnie dzieci rozwijają się w bezpośrednim kontakcie z wieloma mediami, głównie elektronicznymi: telewizją, Internetem, telefonem komórkowym, tabletem. Wzrastają i dojrzewają w kulturze obrazu, dlatego większość dziecięcych doświadczeń ma charakter wizualno-medialny. Spotkanie dziecka z kulturą obecnie najczęściej rozpoczyna się od kontaktów z telewizją i innymi mediami elektronicznymi. Media elektroniczne stały się dominującym spoiwem ich życia i jednym z podstawowych sposobów poznawania ludzi i świata.

Wychowani przez media

Kontakt dziecka z mediami inicjowany jest bardzo wcześnie i ma charakter codzienny, permanentny. Coraz częściej pojawia się przekonanie, że media w jakiś sposób „wychowują” dzieci. Te z kolei najczęściej zaczynają oglądać telewizję i korzystać z innych mediów od ok. drugiego roku życia. Bardzo aktywną grupę małych odbiorców stanowią 5–12-latki. Chętnie oglądają one programy adresowane do młodego pokolenia, jak też do osób dorosłych, o różnorodnej tematyce i wymowie społeczno-moralnej. Zamieniają nierzadko telewizor na komputer, tablet czy komórkę, poruszając się swobodnie w sieci. Z roku na rok dostępność do Internetu wzrasta, tym samym dzieci i młodzież więcej czasu poświęcają multimediom. Dla wielu z nich oferta mediów elektronicznych już dawno stała się znacznie atrakcyjniejsza od

rozmowy z rodzicami czy zabawy na świeżym powietrzu. Rodzice, należący do pokolenia sprzed rewolucji informatycznej, często nie potrafią rozróżnić, co w mediach jest dobre dla ich dziecka (Czelna, 2011).

Młodzi w świecie pozorów

Świat kreowany w mediach, nierzadko odrealniony, upozorowany, konkurencyjny w stosunku do rzeczywistego, przenika do życia dziecka. Młody widz nie posiada odpowiednich zasobów wiedzy, ukształtowanych postaw czy wartości, aby w sposób trafny i rozsądny wybierać, a także oceniać informacje. Środki masowego przekazu angażują do tego stopnia dzieci, że odrywają je od ambitniejszych zajęć. Oczywiście należy jednak uznać, że określone relacje dziecko – media mogą mieć pozytywne lub destruktywne skutki. Przestrzeń medialna stwarza współczesnym dzieciom szanse i możliwości poznawania, uczenia się, perspektywy rozwoju, ale także niesie ze sobą pewne niebezpieczeństwa. Zagrożenia, jakie stwarzają elektroniczne media, są w znacznym stopniu spowodowane nieprawidłowym korzystaniem z nich, brakiem kompetencji medialnych. Dzieci bezkrytycznie, często naiwnie postrzegają rzeczywistość społeczną, nie potrafią recenzować przekazywanych treści, nie odróżniają fikcji od prawdy, co powoduje, że media mogą sprzyjać budowaniu określonego wyobrażenia na temat rzeczywistości.

Relacja dziecko – media

Nieprawidłowe relacje dziecko – media mają z kolei przełożenie na zmiany o charakterze destrukcyjnym w różnych sferach osobowości dziecka (np. poznawczej), ale też mają wpływ na stan jego zdrowia. Długotrwałe codzienne przesiadywanie przed telewizorem czy komputerem negatywnie wpływa na funkcjonowanie dziecka, powodując choroby oczu, kręgosłupa czy układu nerwowego. Telewizja i inne media elektroniczne oddziałują na uczucia młodego odbiorcy i wzbudzają silne przeżycia emocjonalne. Mogą być one spowodowane oglądaniem nie tylko scen grozy czy brutalności, ale również programów o wysokim poziomie negatywnego napięcia. Dzieci, oglądając tego typu treści, przeżywają stany lękowe, koszmary senne, doświadczają uczucia strachu.

Co to jest relacja? Relacja to sposób wyrażania między dwoma lub więcej partnerami interakcji uczuć i postaw (co wynika z psychologicznego podziału pomiędzy ja i ty). Relacje koncentrują się na wzajemnych stosunkach ich uczestników, które odnoszą się do pozytywnych bądź negatywnych powiązań

pomiędzy partnerami, których wyrazem mogą być na przykład: agresja, wrogość, atrakcyjność interpersonalna, miłość, zakochanie, intymność, obojętność, nienawiść, konflikt, zerwany kontakt, dystans emocjonalny, admiracja, skupienie uwagi, przemoc, manipulacja, kontrolowanie, lekceważenie (Wikipedia).

Zachowanie dziecka a treści zawierające przemoc

Coraz bardziej niepokojące jest zjawisko uczenia się przez dzieci zachowań agresywnych pod wpływem tego, co zobaczą w mediach elektronicznych. Filmy i gry komputerowe zawierające przemoc i wulgarność – deformują młodego człowieka i sprzyjają wykształceniu się u niego negatywnych postaw. To często zaprzeczenie pozytywnej socjalizacji. Przyswajanie treści medialnych, w których obecna jest przemoc, prowadzi do utraty wrażliwości potrzebnej do reagowania na takie zdarzenia. Zazwyczaj na początku oglądanie przemocy budzi u młodego widza nieprzyjemne reakcje emocjonalne, jednak z czasem obserwowanie takich obrazów zaczyna mu mniej przeszkadzać, wytwarza się bowiem większa akceptacja dla przemocy. Im dłużej młody człowiek ma styczność z oglądaniem bezprawia czy terroru (jako części medialnej rozrywki), tym bardziej aprobeuje własne agresywne zachowania w realnym życiu. Przemoc zostaje zaakceptowana jako najskuteczniejszy sposób reagowania na zachowanie innych osób.

„Medialne” dzieci a komunikacja

Kiedy konsumpcja programów telewizyjnych pochłania cały (lub prawie cały) wolny czas, zahamowaniu lub opóźnieniu ulega nie tylko rozwój fizyczny, ale również emocjonalny i społeczny dziecka. Komunikuje się ono bowiem z przedmiotem, reaguje na bodźce elektroniczne – zamiast uczyć się poprawnej komunikacji międzyludzkiej. Deformacji ulega rozwój w obszarach: komunikacyjnym i twórczym. Dzieci mają wówczas ogromne trudności z wystawianiem się, gdyż telewizja, w przeciwieństwie do książki, nie wykształca zdolności komunikacji słownej, nie rozwija wyobraźni. „Medialnym” dzieciom brakuje własnej inicjatywy i pomysłów na zagospodarowanie wolnego czasu, wykazują również tendencje do szybkiego porzucania działań przed ich zakończeniem, np. z powodu nienaturalnego zmęczenia i znudzenia. Dysponują ograniczoną zdolnością koncentracji, nie mają wytrwałości w uczeniu się. Młody widz przejawia także asocjalne zachowania i postawy społeczne.

O krok od nałogu

Ciągłe przesiadywanie przed telewizorem może być przyczyną nadaktywności, pobudzenia dziecka. Młody organizm potrzebuje ruchu, doznań psychomotorycznych, wrażeń, dlatego po wielu godzinach spędzonych przed ekranem telewizora czy komputera – dzieci bywają szczególnie ruchliwe i hałaśliwe. W ten sposób wyzwała się ich energia nagromadzona w fazie bezruchu, a tę muszą jakoś wyładować. Każda nierozsądnie dozowana przyjemność przeraża się zazwyczaj w nałóg. Zbyt długie poświęcanie czasu na korzystanie z mediów może doprowadzić do uzależnienia bądź postaw typowych dla osób uzależnionych. Na początku bywa to niezauważalne, dopiero z czasem zaczyna powodować widoczne szkody. Problem zaczyna się wtedy, gdy młody człowiek odczuwa niepokonany przymus korzystania z mediów elektronicznych. Kontakt ten jest mu potrzebny jak powietrze, bez niego pojawiają się zaburzenia pamięci, rozkojarzenie, bezsenność, stany lekowo-depresyjne lub nerwowość.

Druga strona mediów

Media nie muszą mieć jedynie negatywnego wpływu na dzieci. Telewizja i inne media elektroniczne stwarzają szanse dziecku na poznawanie świata i nabywanie nowych doświadczeń. Przede wszystkim chodzi o ogromne możliwości edukacyjne, ponieważ media są swego rodzaju platformą, która wzbogaca wiedzę dziecka oraz stwarza dodatkowe środki do jej zdobywania. Oglądanie odpowiednich programów edukacyjnych, tak jak słuchanie i czytanie książek, może sprzyjać rozwojowi intelektualnemu, szybszemu zdobywaniu sprawności poznawczej. Programy przyrodnicze, informacyjne, popularnonaukowe kierowane do młodego widza – zawierają także wartościowe, edukacyjne treści. Innym przykładem są gry komputerowe, wykorzystywane przez dziecko w sposób racjonalny i odpowiedzialny – wówczas mogą prowadzić do korzystnych zmian w zachowaniu dziecka czy też w jego sferze poznawczej i emocjonalnej. Dzięki najnowszej technologii dzieci mogą skorzystać z wielu źródeł informacji, bibliotek, muzeów, baz danych. Strony www niejednokrotnie dostarczają wiedzy z różnych dziedzin. Warto dodać, że np. gry i zabawy (w formie zadań edukacyjnych) wpływają na rozwój logicznego i twórczego myślenia, postrzegania, ale też na wyobraźnię oraz koncentrację. Dzięki poczcie elektronicznej lub różnym komunikatorom młodzi ludzie mają możliwość komunikowania się – bez względu na miejsce i czas. Pozytywny wpływ mediów widoczny jest również w obszarze propagowania odpowiednich postaw

i zachowań, np. poprzez rozmaite kampanie społeczne kształtujące postawę tolerancji wobec poglądów, religii czy niepełnosprawności innych ludzi. Zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ mediów na młodego odbiorcę uwarunkowany jest wieloma czynnikami. Najczęściej są to: wiek, płeć odbiorcy, poziom intelektualny, relacje rodzinne. Czynniki te są swoiste dla każdego odbiorcy.

Nieodłączna część życia dzieci XXI wieku

Nie ulega wątpliwości, że elektroniczne media należą do rzeczywistości dziecka XXI wieku. Młodzi odbiorcy muszą być jednak odpowiednio przygotowani do twórczego i krytycznego odbioru treści prezentowanych w mediach. To rodzina, opiekunowie powinni dostarczać podstawowych wzorców postrzegania i rozumienia rzeczywistości, wspomagać kształtujące się u dziecka możliwości poznawcze poprzez wyrobienie analitycznego stosunku wobec mass mediów, podkreślanie nierealności świata medialnego, dostarczanie pozytywnych, powszechnie aprobowanych wzorców zachowań. Dotyczy to także nauki krytycznego wybierania z oferty treści dostosowanych do dziecka, pomagania w ich obiektywnym interpretowaniu. Jeśli osoby dorosłe nie mają pojęcia o wzorcach umożliwiających im obiektywne spojrzenie na media, dzieci również nie będą ich miały, co jest szczególnie niebezpieczne we wczesnej fazie ich rozwoju.

U młodego pokolenia (korzystającego z dobrodziejstw postępu technologicznego) należy kształtować co najmniej trzy postawy wobec mass mediów:

- postawę zdrowego krytycyzmu,
- postawę selektywności,
- postawę twórczej aktywności.

Transformacja zachodząca w sferze kultury, związana przede wszystkim z rozwojem telewizji i innych nowych mediów elektronicznych, narzuciła niejako młodemu konsumentowi audiowizualny sposób doświadczania świata. Niewątpliwie mass media wzbogacają możliwości kształcenia, wychowywania, socjalizowania dzieci, stwarzając szansę na przyśpieszenie ich rozwoju. Z drugiej strony jednak obraz świata przekazywany za pośrednictwem komunikatów masowych – jest dość często nadmiernie uproszczony i nierealistyczny, co może prowadzić do częściowego bądź całkowitego wypaczenia, zniekształcenia dziecięcej wizji świata. Naczelnym celem osób odpowiedzialnych za wychowanie i rozwój dzieci powinno być wytwarzanie u młodych ludzi kompetencji do celowego i przede wszystkim krytycznego korzystania z dobrodziejstw mediów.

Edukacja zdalna

Co to jest edukacja zdalna? Metoda prowadzenia procesu dydaktycznego w warunkach, gdy nauczyciele i uczniowie (studenci) są od siebie oddaleni (czasami znacznie) i nie znajdują się w tym samym miejscu, stosując do przekazywania informacji – oprócz tradycyjnych sposobów komunikowania się – również współczesne, bardzo nowoczesne technologie telekomunikacyjne, przesyłając: głos, obraz wideo, komputerowe dane oraz materiały drukowane. Współczesne technologie umożliwiają również bezpośredni kontakt w czasie rzeczywistym pomiędzy nauczycielem a uczniem za pomocą audio lub wideokonferencji, niezależnie od odległości, jaka ich dzieli. Uogólniając, edukacja zdalna to metoda kontynuowania przerwane go procesu dydaktycznego na odległość przy wykorzystaniu: głosu, obrazu wideo, komputerowych danych, wideokonferencji (w czasie rzeczywistym).

10 zasad dobrej edukacji zdalnej:

1. Edukacja zdalna to przede wszystkim relacja.
2. Priorytety: dobrostan uczniów, relacje, rozwój zainteresowań i kompetencji.
3. Podstawa programowa na poziomie wymagań ogólnych.
4. Edukacja zdalna nie musi być online.
5. Zadania problemowe, miniprojekty edukacyjne – podstawa uczenia się.
6. Godzina wychowawcza i interakcje z klasą oznaką szkolnej wspólnoty.
7. Informacja zwrotna, samoocena i ocena koleżeńska jako wsparcie procesu nauczania.
8. Im mniej narzędzi internetowych, tym lepiej.
9. Bez dodatkowej dydaktycznej rewolucji.
10. Błędy elementem procesu uczenia się (Makowska, 2020).

Metody aktywizujące w nauczaniu online

Metody aktywizujące to pomoce i wskazówki, dzięki którym dziecko poszerza swoją wiedzę, rozwija nowe pomysły i idee, pogłębia swoje zainteresowania. Ułatwiają komunikowanie się z innymi oraz uczyć dyskutować na różne tematy.

W stosowaniu metod aktywizujących biorą udział trzy płaszczyzny:

- 1) „to”, czyli rzeczowa – to konkretny przedmiot, konkretne zadanie,
- 2) „ja”, czyli przeżyć osobistych – ja biorę w tym udział, ja wykonuję zadanie,
- 3) „my”, czyli stosunków międzyludzkich – my pracujemy w grupie.

Zadaniem nauczyciela jest stworzenie takich sytuacji, które będą angażowały wszystkie dzieci i te trzy płaszczyzny. Metody aktywizujące w przedszkolu stymulują lub wspomagają rozwój dzieci, czyli ułatwiają prowadzenie zajęć

z dziećmi wolniej rozwijającymi się lub przyczyniają się do rozwijania uzdolnień. Metody aktywizujące to wobec tego metody nauczania, w których aktywność dzieci przewyższa aktywność nauczyciela.

Kiedy dzieci są aktywne?

Wybierając metodę lub technikę aktywizującą, nauczyciel musi zadać sobie pytanie, czy będzie ona odpowiednia dla grupy, z którą pracuje. Musi mieć również świadomość, że dzieci są aktywne, gdy:

- mają poczucie bezpieczeństwa, gdyż jest to podstawowa potrzeba;
- cel zajęć przeprowadzanych metodą aktywizującą jest dla nich bliski, jasny, konkretny do zrealizowania;
- są zainteresowane tematem i odpowiednio zachęczone do działania;
- czują satysfakcję z podejmowanych działań;
- umożliwia im się realizację własnych pomysłów, nawet tych niekonwencjonalnych.

Katalog metod jest imponujący i stale się poszerza. Najbardziej klasyczne techniki i metody aktywne to gry dydaktyczne, burza mózgów i pytań, drama, wspólne rysowanie, symulacje, metoda projektu, gry interakcyjne.

Istnieje szereg klasyfikacji metod i technik aktywizujących. Najbardziej popularne według Jadwigi Krzyżewskiej stosowane w procesie dydaktycznym:

- 1) metody integracyjne;
- 2) metody tworzenia i definiowania pojęć;
- 3) metody twórczego rozwiązywania problemów;
- 4) metody pracy we współpracy;
- 5) metody ewaluacyjne.

Metody integracyjne

Metody integracyjne są szczególnie pożądane w procesie adaptacji dzieci do warunków przedszkolnych. Zapewniają bezpieczeństwo w grupie, gwarantują poczucie tożsamości, uczą efektywnej komunikacji, wprowadzają w dobry nastrój i życzliwą atmosferę, relaksują i odprężają. Najpopularniejsze metody integracyjne, które z powodzeniem można stosować w przedszkolu, to „pajęczynka”, „krasnaludek”, „wrzuc strach do kapelusza”, „graffiti”.

Pajęczynka – dzieci przekazują sobie kłębek wełny po przekątnej, tworząc sieć przypominającą pajęczynę pająka. Przekazując sobie kłębek od dziecka do dziecka, mogą np. mówić sobie coś miłego.

Krasnoludek – dzieci przekazują sobie maskotkę krasnoludka/misia/lalkę i kończą zdanie zaczęte przez nauczyciela.

„**Wrzuć strach do kapelusza**” – dzieci na karteczkach rysują to, czego się boją. Dzieci losują karteczki i próbują się wczuć w emocje autora rysunku. Zabawa stwarza okazję do rozmowy na temat atmosfery w grupie.

Graffiti – nauczyciel dzieli dzieci na grupy, a każda grupa otrzymuje plakat z rozpoczętym opowiadaniem (obrazkiem). Dzieci rysują ciąg dalszy wydarzeń. Po upływie wyznaczonego czasu przekazują plakat następnej grupie w kierunku zgodnym ze wskazówkami zegara. Zadanie kończy się w momencie, kiedy plakat wróci do grupy macierzystej. Na zakończenie dzieci wieszają plakaty i odczytują opowiadanie z ilustracji.

Metody tworzenia i definiowania pojęć

Celem tej grupy metod jest nauka analizowania i definiowania pojęć, ale również negocjacji i przyjmowania różnego stanowiska i artykułowania go w sposób społecznie akceptowany. Przykładem metod są „kula śniegowa” czy „burza mózgów”.

Kula śniegowa – przechodzenie od pracy indywidualnej do pracy w całej grupie. Daje szansę każdemu dziecku na wyrażenie zdania na podany temat oraz umożliwia nabywanie doświadczeń. Początkowo dzieci pracują indywidualnie nad podanym problemem. Następnie łączą się w pary i ustalają wspólne stanowisko. Kolejny etap: pary łączą się w czwórki i znów ustalają wspólne stanowisko. Ostatecznie czwórki łączą się w ósemki: ustalają wspólne stanowisko.

Burza mózgów – podawanie skojarzeń do danego pojęcia. Początkowo liczy się pomysłowość i liczba skojarzeń, nawet najbardziej abstrakcyjnych. Później następuje analiza zgłoszonych pomysłów i w końcu zastosowanie ich w praktyce. Można zastosować tu techniki graficzne i rysować podawane przez dzieci pomysły. Ważne jest, aby uzmysłowić dzieciom, że każdy pomysł jest dobry i nie należy ich wartościować w początkowej fazie zajęć.

Metody twórczego rozwiązywania problemów

Metody twórczego rozwiązywania problemów uczą krytycznego i twórczego myślenia, kształtują umiejętność łączenia wiedzy z doświadczeniem. Stosując tę grupę metod, nauczyciel ułatwia naukę wyrażania własnych poglądów i twórczego myślenia. Przykładem jest „sześć myślowych kapeluszy”.

Sześć myślowych kapeluszy – metoda kształcąca umiejętności porozumiewania się w różnych sytuacjach, prezentacji własnego stanowiska, uwzględniania poglądów innych ludzi. Jej twórcą jest Edward de Bono. Jej celem jest dążenie do wprowadzenia porządku w procesie myślenia poprzez wyznaczenie sposobów myślenia, a w efekcie wyznaczenie jednego, którym należy w danym momencie się posługiwać. Może być z powodzeniem stosowana w przedszkolu.

Sześciu kapeluszm przypisano sześć sposobów myślenia:

- 1) kapelusz niebieski pełni funkcję szefa grupy, kieruje dyskusją, przyznaje głos mówcom, kontroluje, czy jakiś kolor nie jest preferowany w dyskusji, podsumowuje dyskusję;
- 2) kapelusz czerwony kieruje się emocjami i intuicją;
- 3) kapelusz żółty jest optymistą, wskazuje zalety i korzyści danego rozwiązania;
- 4) kapelusz czarny jest pesymistą, krytykuje, widzi ujemne strony proponowanych rozwiązań;
- 5) kapelusz biały wydaje opinie wyłącznie na podstawie faktów i liczb, jest obiektywny, używa rzeczowych argumentów, nie poddaje się emocjom;
- 6) kapelusz zielony to osoba myśląca twórczo i bardzo pomysłowa, autor oryginalnych rozwiązań.

Metody pracy we współpracy

Metody pracy we współpracy służą samodzielnemu zdobywaniu wiedzy oraz akceptowaniu różnic indywidualnych, uczą poprawnego komunikowania się i negocjowania. Nie ma tu miejsca na rywalizację. Dzieci pomagają sobie nawzajem. W tej grupie metod wyróżniamy techniki takie jak: „układanka”, „łańcuszek przyjaźni”.

Układanka – dzieci pracują w parach. Otrzymują pocięty obrazek lub puzzle i układają je w logiczną całość, według zasady: „raz ty – raz ja”.

Łańcuszek przyjaźni – dzieci chwytają się za ręce, tworząc długi łańcuch. Dziecko, które jest na samym początku łańcucha, wykonuje polecenia podawane przez prowadzącego, np. prowadzić inne dzieci, skakać na jednej nodze. Polecenia podawane są bardzo szybko, a prowadzący łańcuch zmieniają się, przechodząc na koniec łańcucha.

Metody ewaluacyjne

Metody ewaluacyjne pozwalają dokonywać oceny siebie oraz innych. Uczą także przyjmowania krytyki. Przykłady: „kosz i walizeczka”, techniki graficzne, „sprzedawca dzieł sztuki”.

Kosz i walizeczka – nauczyciel przygotowuje po jednej dla każdego dziecka ilustracji przedstawiającej różne sytuacje. Na tablicy/dywanie umieszcza kosz i walizeczkę. Zadaniem dzieci jest ocenienie zachowania bohaterów i umieszczenie przy walizeczce ilustracji z cechami pozytywnymi, zaś przy koszu – z negatywnymi. Potem następuje rozmowa z dziećmi na temat wybranych zagadnień.

Techniki graficzne – dzieci oceniają np. atrakcyjność zajęć, zachowanie bohatera opowiadania, wskazując uśmiechniętą lub smutną buzię, czerwony lub zielony krążek.

Sprzedawca dzieł sztuki – technikę tę można wykorzystać jako samoocennej pracy plastycznej. Dziecko jako sprzedawca dzieła prezentuje swoją pracę, wychwala jej walory, przedstawia ją w jak najlepszym świetle.

Systemy metod aktywizujących

Jako metody aktywizujące traktujemy wszystkie wiodące „systemy” metod, które wspomagają lub stymulują rozwój dziecka. Wybór metod aktywizujących zależy od wielu czynników, takich jak liczebność grupy, wcześniejsze doświadczenia dzieci i ich potrzeby. Często metody aktywizujące pozwalają na rozwiązanie problemu grupowego czy sytuacji konfliktowych.

Metody aktywizujące stosowane w przedszkolu, mające na celu wspomaganie lub stymulowanie rozwoju dzieci:

100 kroków,
arteterapia,
bajkoterpia,
Carla Orffa,
choreoterapia,
drama / techniki teatralne,
Edukacja przez Ruch Doroty Dziamskiej,
gimnastyka twórcza Labana,
globalne czytanie Ireny Majchrzak,
masażyki Marty Bogdanowicz,
metoda Batti Strauss,

Metoda Dobrego Startu,
metoda KLANZY,
metoda Kniessów,
metoda Knillów,
metoda malowania dziesięcioma palcami,
metoda projektów,
metoda z zakresu edukacji matematycznej Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej,
metoda zdań niedokończonych,
muzykoterapia,
nauka przez eksperymentowanie,
opowieść ruchowa,
outdoor learning,
pedagogika zabawy,
peer learning,
plan daltoński,
relaksacja, np. Anny Polender, trening autogenny Johanna Schulza,
Ruch Rozwijający Weroniki Sherborne,
storyline,
trening twórczości.

Metody aktywne są atrakcyjne dla dzieci, gdyż bazują na ich naturalnej ciekawości świata, chęci eksperymentowania i zdobywania doświadczeń. Dostarczają odpowiedzi na najczęściej zadawane przez dzieci pytanie, czyli: „dlaczego?”. Stosując metody aktywne, dostarczamy dzieciom wskazówek, jak poszerzać swoją wiedzę, pogłębiać zainteresowania, rozwijać nowe pomysły i idee. Dziecko dzięki metodom aktywnym uczy się komunikować z innymi, dyskutować, a także wspierać w społecznie akceptowany sposób.

Niezwykle ważne jest, że wybierając metody aktywizujące, nauczyciel uczy dzieci właściwych stosunków międzyludzkich, zrozumienia, tolerancji. Dziecko nabiera również swego rodzaju odporności emocjonalnej – uczy się właściwych reakcji w bezpiecznym środowisku, w poczuciu, że ma prawo do błędu, że nie będzie zmuszane do aktywności.

Metody aktywizujące uczą pracy w grupie. Jest to bardzo ważna umiejętność, przydatna w szkole i dorosłym życiu. Nauka funkcjonowania w grupie rówieśniczej jest jednym z zadań przedszkola, a dobrze dobrana metoda aktywizująca temu służy w optymalny sposób.

Jednym z wymagań stawianych przed przedszkolami, opisanych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej, jest wymaganie „dzieci są aktywne”. Realizacji tego wymagania służą najlepiej metody aktywne. Wymaganie to należy scharakteryzować: Dzieci są zaangażowane w zajęcia prowadzone w przedszkolu i chętnie w nich uczestniczą. Nauczyciele stwarzają sytuacje,

które zachęcają dzieci do podejmowania różnorodnych aktywności. Dzieci są wdrażane do samodzielności.

Metody pracy kreatywnej online – wybrane techniki i przykładowe ćwiczenia

Techniki kreatywne zmieniają role nauczyciela i aktywizują dziecko do działania. Dzieci są aktywne w sferze percepcyjnej, ruchowej, werbalnej i emocjonalno-motywacyjnej.

W zabawach kreatywnych należy pamiętać o kilku zasadach:

- Nie wykluczamy nikogo z zabawy, dlatego, że czegoś nie wie lub nie potrafi.
- Nie dzielimy dzieci na lepsze i gorsze.
- Jeżeli ktoś nie ma ochoty się bawić, nie zmuszamy go.
- Nauczyciel także uczestniczy w zabawie.
- Każdy ma prawo do popełniania błędów.

Pracę organizujemy tak, aby nauczyciel przygotował niezbędne materiały pomocnicze oraz zaangażował podopiecznych do działania, zapewniając im właściwe środowisko i przestrzeń. Ważne jest na przykład odpowiednie ustawienie krzesełek, stolików.

Różne aktywności kreatywne

Czas realizacji: 10–30 minut

Potrzebne materiały: kartki papieru A4, mazaki, ilustracje.

Cel ćwiczenia: rozwój aktywności kreatywnej.

Przebieg ćwiczenia:

W zależności od wieku dzieci, tematu dnia w przedszkolu, zainteresowania wybieramy różne rodzaje kreatywnego działania. Może to być:

- Kreatywne działanie, np. projekty, przedstawienia, mogą wiązać się z przemodelowaniem pomieszczenia, żeby było bardziej przyjazne, kolorowe.
- Kreatywność ciała – ćwiczenia i zabawy doskonalące ekspresję języka ciała, np. pokazywanie słów tak, aby grupa odgadła znaczenie hasła.
- Kreatywne myślenie, np. ćwiczenia i zabawy rozwijające ekspresję werbalną (przygotowanie opowiadania).

Podsumowanie:

Ogólny przebieg metodami pracy kreatywnej można ująć w czterech etapach:

- Organizacja pracy przez nauczyciela.
- Praca w małych grupach nad rozwiązaniem problemu.
- Prezentacja na forum grupy.

- Podsumowanie pracy przez prowadzącego, ewaluacja.

Drama

Czas realizacji: 45 minut

Potrzebne materiały: ewentualne rekwizyty dla bohaterów.

Cel ćwiczenia: stworzenie możliwości pełniejszego doświadczenia oraz uświadomienia sobie przeżyć i motywów związanych z rolą lub sytuacją.

Przebieg ćwiczenia:

Metoda-trening polega na inscenizacji zaprojektowanego przez prowadzącego scenariusza. Wykorzystuje ona naturalną skłonność dziecka do naśladownictwa, sprzyjając rozwijaniu aktywności intelektualnej, emocjonalnej i ruchowej. Możemy oderwać się na chwilę od codziennej rzeczywistości: *A może znaleźlibyście się w krainie „Pana Kleksa” czy „Czarownika OZ”?* Trzeba podzielić się rolami i wczuć w role, a potem już tylko improwizować, używając ruchu, gestu, mowy, myśli i uczuć.

Podsumowanie:

Głównym sposobem pracy w dramie jest bycie w roli. Drama również wzmacnia więź koleżeńską oraz grupową, a także poczucie współpracy i współodpowiedzialności. Drama nie tylko odrywa dziecko od codziennej rzeczywistości, ale rozładowuje napięcie psychiczne oraz pomaga nawiązywać emocjonalne kontakty z rówieśnikami, rozbudza wiarę we własne siły.

Kojarzenie

Czas realizacji: 20 minut

Potrzebne materiały: wybór ilustracji.

Cel ćwiczenia: doskonalenie tworzenia połączeń z doświadczeń, które zachodzą wokół ucznia.

Przebieg ćwiczenia:

Kojarzenie to wyszukiwanie związków i połączeń. Dzieci otrzymują odpowiednie ilustracje:

- Dzieci wymyślają, ile potrafią, tworzą skojarzenia wszystkich otrzymanych ilustracji.
- Odpowiednio układają karty.
- Każde dziecko oddzielnie układa karty według osobiście odczuwanego sensu (znaczenie osobiste).
- Teraz wybieramy taki układ, który w jakiś sposób łączy członków grupy (np. wybieramy dziesięć takich układów).
- Dobieramy układy dotyczące nastroju, czasu, miejsca.

- Możemy zebrać ilustracje pasujące do wybranej osoby, tekstu, piosenki.
- Ułóżcie ilustracje tak, by wywarły jak największe wrażenie plastyczne albo ilustrowały istotny temat lub koncepcję (np. świat nowoczesnej techniki).

Podsumowanie:

Kojarzenie, wyszukiwanie związków i połączeń jest techniką rozwijania twórczości, techniką, której nabywaniu w różny sposób służy wiele podobnych ćwiczeń.

Komiksowe wycinanki

Czas realizacji: 60 minut

Potrzebne materiały: jeden lub więcej komiksów.

Cel ćwiczenia: ćwiczenie skojarzeń, układanie sekwencji zdarzeń.

Przebieg ćwiczenia:

Należy pociąć komiks na oddzielne obrazki i polecić ułożyć go dzieciom w poprzedniej kolejności na podstawie treści każdego obrazka.

Inne, trudniejsze warianty ćwiczenia:

Wymieszać obrazki z różnych komiksów (z tymi samymi lub innymi postaciami) i polecić posegregować je według komiksu, z którego pochodzą, a następnie ułożyć w sensownej kolejności.

Pokazać dzieciom komiks, z którego usunęliśmy jeden lub kilka obrazków. Powinni opowiedzieć, co mogły przedstawiać, co mówiły uwidocznione na nich postacie itp.

Można również przedstawić dzieciom kilka obrazków z komiksu: niech dopowiedzą brakujące wątki.

Podsumowanie:

To ćwiczenie pozwala dzieciom zajrzeć w mechanizm układania historyjek, rozwija wycucie fabuły oraz struktury dramaturgicznej, a także unaocznia fakt, że opowieść może toczyć się różnymi drogami.

Skojarzenia i sekwencje

Czas realizacji: 10–15 minut

Potrzebne materiały: wybór kartek z różnymi wyrazami (zależnie od wieku dzieci), czyste kartki papieru A4, mazaki, ewentualnie ilustracje.

Cel ćwiczenia: tworzenia skojarzeń, czasem ich serii w nieprzypadkowej kolejności, tworzenie skojarzeń pomiędzy rozproszonymi dotąd faktami, pojęciami, wiadomościami o przedmiotach, ludziach, miejscach.

Przebieg ćwiczenia:

Dzielimy dzieci na 4–5-osobowe grupy. Prowadzący ćwiczenia losuje ze stworzonej wcześniej kartoteki wyrazowej jakiś wyraz. Każda grupa dopisuje

możliwie najwięcej słów wiążących się z nim. Czas ćwiczenia określamy z góry, na przykład rzuciwszy kostką: ile oczek, tyle minut.

Inne warianty ćwiczenia:

- Zespoły mogą znaleźć wyznaczoną liczbę skojarzeń w oznaczonym czasie.
- Wskaż dwa słowa, a zespoły niech znajdą dla nich ogniwo łączące, np. „papier” i „szczęście”.
- Każdej grupie wręcz ilustrację. Ze zbioru różnych wyrazów słuchacze dobierają słowa, które pasują do ilustracji. Zapowiedz, że trzeba będzie później uzasadnić skojarzenia.

Podsumowanie:

Uczenie się można zdefiniować jako zmianę myśli, uczuć i zachowania zachodzące pod wpływem doświadczeń. Jedną z głównych dróg, na których dochodzi do uczenia się, jest produkowanie skojarzeń. Duże znaczenie ma tu udział emocji, które są jakby spoiwem, dzięki któremu inne elementy uczenia się (doświadczenia) scalają się w umyśle jako pozytywne lub negatywne.

Symulacje

Czas realizacji: 10–15 minut

Potrzebne materiały: według życzenia grup.

Cel ćwiczenia: doskonalenie konkretnych życiowych umiejętności dzieci.

Przebieg ćwiczenia:

Wymyślmy sobie w grupach, jakie sytuacje zgodnie z ich realizacją w prawdziwym świecie będziemy symulować: załatwianie reklamacji w sklepie z obuwem, wypożyczenie „na noc” książki w bibliotece, zajmowanie się gośćmi w domu pod nieobecność rodziców itp. Te krótkie scenki nadają się do prezentacji.

Podsumowanie:

Jest to naśladowanie rzeczywistości, odgrywanie ról. Symulacje w przedszkolu mogą obejmować takie proste umiejętności, jak:

- nadawanie paczki na pocztę,
- zabawę dzieci w sklep.

Dzieci w ten sposób doskonalą konkretne życiowe umiejętności. Uczą się na błędach, można powtórzyć sytuacje, nieudane zachowania poddać korekcie.

Scenariusz zajęć z wykorzystaniem metody aktywizującej „burza mózgów” dla dzieci 5- i 6-letnich

Przykładowe scenariusze zajęć online

Temat zajęć: Urodziny Matki Ziemi

Cele ogólne zajęć:

1. pogłębianie świadomości ekologicznej wśród przedszkolaków;
2. zachęcanie dzieci do segregowania odpadów i dbałości o środowisko naturalne;
3. rozwijanie umiejętności współpracy w grupie.

Cele szczegółowe: dzieci:

- wymieniają sposoby powtórnego wykorzystania opakowań;
- rozwijają współpracę podczas tworzenia obrazkowej mapy myśli;
- wykorzystują gazetę do ćwiczeń oddechowych, rytmicznych, ruchowych;
- wykonują kartkę urodzinową.

Treści programowe: kształtowanie właściwych nawyków dotyczących ochrony środowiska naturalnego.

Metody:

- słowna – rozmowa;
- czynna – samodzielnych doświadczeń;
- aktywizująca – burza mózgów.

Formy organizacyjne:

- praca grupowa;
- praca indywidualna.

Środki dydaktyczne:

- napis do czytania globalnego: „Dzień Ziemi”;
- arkusz szarego papieru;
- surowce wtórne: papierowe, szklane, metalowe i plastikowe – czyste i bezpieczne dla dzieci;
- artykuły plastyczne do wykonania kartki urodzinowej dla Matki Ziemi;
- papierowe lizaki w kolorze zielonym i czerwonym.

Przebieg zajęć

I. Część wstępna

1. Czytanie globalne napisu: „Dzień Ziemi”.

Przybliżenie dzieciom idei święta „Dzień Ziemi”. Jest to dorocznie obchodzone święto, mające na celu przybliżenie piękna naszej planety i zwrócenie uwagi na konieczność jej poszanowania. Tego dnia na całym świecie mówi się o potrzebach ochrony środowiska oraz przeprowadza różnorodne akcje.

2. Zaprezentowanie dzieciom zawartości worka przyniesionego przez nauczyciela (puszki, gazety, papierowe torebki, butelki szklane, słoiki, pudełka po jogurtach).

Rozmowa z dziećmi na temat przedmiotów zgromadzonych w worku. Utrwalenie wyrazów „odpady” i „surowce wtórne”.

II. Część właściwa

1. Rozmowa z dziećmi na temat dalszego wykorzystania zużytych opakowań – zastosowanie metody „burza mózgów”.

Na dużym arkuszu szarego papieru nauczyciel pisze słowo: „odpady”, kieruje do niego cztery strzałki i pisze słowa: „szkło”, „papier”, „plastik”, „metal”. Dzieci podają sposoby ponownego wykorzystania odpadów i rysują na szarym papierze schematyczne rysunki, które nauczyciel podpisuje. Należy pamiętać, że w początkowej fazie wszystkie pomysły są dobre. Potem następuje analiza zgłoszonych pomysłów i ocena, które z nich mają faktyczne zastosowanie w praktyce.

2. Rozmowa ze zwróceniem uwagi na konieczność zbierania śmieci, dbania o czystość naszego środowiska.
3. Segregacja przyniesionych przez nauczyciela odpadów do oddzielnych worków. Wyniesienie ich wspólnie z dziećmi do oznakowanych pojemników/kontenerów.
4. Spacer po najbliższej okolicy i obserwacja, czy można zauważyć śmieci, kontenery do selektywnej zbiórki odpadów.
5. Po powrocie do przedszkola wykonanie kartki urodzinowej dla Matki Ziemi.

Dzieci w formie laurki prezentują życzenia dla Ziemi.

III. Zakończenie

1. Podsumowanie zdobytych wiadomości metodą aktywizującą – ewaluacyjną.

Nauczyciel rozdaje dzieciom papierowe lizaki w kolorze zielonym i czerwonym. Podniesienie lizaka zielonego oznacza „tak”, czerwonego „nie”. Nauczyciel mówi np. „o Ziemię należy dbać tylko w jej święto”, „segregowanie odpadów jest potrzebne”, „papier może być powtórnie przetworzony”, „szklane butelki wrzucamy do specjalnie oznakowanych pojemników”.

2. „Iskierka ekologicznej przyjaźni”.

Nauczyciel przekazuje dzieciom „iskierkę” (uścisk dłoni), zachęcając dzieci do postaw proekologicznych słowami: „ekologiczna iskierka do Was leci – wiemy wszyscy, jak segregować śmieci”.

Scenariusz zajęć dla dzieci 3-letnich z wykorzystaniem opowieści ruchowej: „Leśne duszki”

Cele ogólne:

- wzmacnianie koncentracji uwagi;
- rozwijanie wyobraźni.

Cele szczegółowe:

- uczestniczenie w zabawach ruchowych;
- reagowanie na polecenia nauczyciela;
- rozpoznawanie muzyki do marszu i biegu;
- kształtowanie umiejętności uważnego słuchania.

Treści programowe: wyrażanie swoich uczuć w formie werbalnej i niewerbalnej (pantomima, pląsy).

Metody:

- zabawa;
- metoda słowna;
- wizualizacja.

Środki dydaktyczne: muzyka do marszu, biegu i podskoków.

Przebieg zajęć

1. Powitanie zabawą integracyjną „rozśmieszanki”.

Nauczyciel dobiera dzieci w pary. Jedna osoba z pary ma za zadanie rozśmieszyć drugą. Może robić głupie miny, opowiadać dowcipy, śmieszne historyjki, zadawać pytania – wszystko, aby druga osoba się zaśmiała.

2. „Naśladuj mnie” – zabawa ruchowo-naśladowcza.

Dzieci stoją w rozсыpce. Naśladują za nauczycielem poruszanie się poszczególnych zwierząt w rytm muzyki: niedźwiedzie – poruszają się na czworakach, zające – skaczą, dziecięcy – uderzają ręką o podłogę, wiewiórki – skaczą i jedzą orzeszek.

3. Zabawa „leśne śmieszki”.

Dzieci układają się na podłodze w kręgu, tak aby opierały głowy na brzuchach poprzedniego dziecka. Pierwsze dziecko rozpoczyna, imitując śmiech.

Następne dziecko, które trzymało głowę na brzuchu poprzedniego, kontynuuje. W ten sposób śmiech zaczyna „krążyć” po podłodze.

4. Opowieść ruchowa *Spacer po lesie*.

Nauczyciel opowiada: „zapraszam Was dzisiaj do lasu. Jest całkiem niedaleko (*dzieci wypatrują lasu*). Przebierzcie pantofle (*dzieci naśladują ruch zmiany obuwia*), załóżcie ciepłe bluzy (*dzieci udają, że zakładają ubranie*), czapki na głowy (*dzieci ubierają czapki*) i w drogę. Dobierzcie się parami, złapcie się za ręce. Przed nami kilka minut marszu (*dzieci maszerują*). Stop, zatrzymajcie się! Słyszycie, jak wieje wiatr? (*dzieci przykładają dłonie do uszu*). Maszerujemy dalej. Oooo, patrzcie do góry: orzeł (*dzieci patrzą w górę*). A teraz na paluszkach, bo w krzaku dzikiej róży śpi malutki ptaszek: ciiiiinii (*dzieci przykładają palce do buzi*). Jesteśmy w lesie, możecie teraz puścić rączki i znaleźć sobie trochę wolnego miejsca (*dzieci wykonują «wiatraczki»*). Pamiętajcie, że w lesie musimy zachowywać się cicho. Zagłębujcie pod krzaczki (*dzieci kucają*) – widzicie mrówki? A tam, wysoko (*dzieci podnoszą wzrok*) wiewiórka patrzy na Was i dziwi się, bo nie widziała tyłu dzieci w lesie. Teraz macie czas na zabawę – pokażcie, co można robić w lesie (*dzieci pantomimicznie pokazują wybrane przez siebie czynności*). A teraz wracamy! Dobieramy się w pary i maszerujemy do przedszkola!”

5. Zakończenie zajęć: „szyszka przyjaźni”.

Dzieci w kole podają sobie szyszkę, mówiąc: „razem z szyszką daję Ci...” – wymieniają niematerialne dary, np. uśmiech, przyjaźń, dobro, spokój, pomoc.

Scenariusz zajęć relaksacyjnych: „Majowe motyle”

Cele ogólne:

- wzmacnianie koncentracji uwagi,
- rozwijanie wyobraźni.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie umiejętności skupienia uwagi,
- nauczenie się, jak zachować ciszę,
- rozwijanie wyobraźni.

Treści programowe: wyrażanie swoich uczuć w formie werbalnej i niewerbalnej (pantomima, płąsy).

Metody:

- zabawa,
- metoda słowna,
- wizualizacja.

Przebieg zajęć

1. Powitanie zabawą integracyjną „wszyscy, którzy...”.

Dzieci siedzą w kole i wchodzi do jego środka, kiedy słyszą zdanie, z którym mogą się utożsamić, np. „wszyscy, którzy mają niebieskie oczy, przybijają sobie piątki i wracają do koła”. Nauczyciel tak formułuje zdania, aby każde dziecko miało okazję powitać się w kole.

2. „Skrzydlaty gość” – zabawa ruchowa.

Nauczyciel prosi dzieci, aby wyobraziły sobie ptaka lub owada, który ma skrzydła. Następnie dzieci „fruwają” po sali do spokojnej melodii wybranej przez nauczyciela.

3. Zwierzątka – pantomima.

Dzieci w pantomimiczny sposób przedstawiają siebie jako dowolne zwierzę. Wszyscy pozostali odgadują nazwę zwierzęcia.

4. Opowieść relaksacyjna Jak dobrze być motylkiem.

Nauczyciel opowiada: „Majowe poranki są takie piękne! Dzisiaj słońko przygrzewało mocno, a na niebie nie było ani jednej chmurki. Masz wielką ochotę wyjść na spacer, ale... co to? Kiedy podnosisz ręce – możesz latać jak motylek! Jakie to wspaniałe! Postanawiasz dołączyć do gromadki cytryneków, które nie wiadomo skąd pojawiły się wprost przed Tobą. Jeden połaskotał Cię skrzydełkami po nosie. Jakie to przyjemne! Drugi usiadł Ci na głowie, a reszta woła: «leć z nami! Leć z nami». Jakie to wspaniałe uczucie znać mowę motylków! Skoro tak ładnie proszą, dołączasz do nich i w ogóle się nie boisz. Jesteś spokojny, a świat wokół jest taki piękny! Oddychasz spokojnie – nabierasz powietrze nosem, a wypuszczasz ustami. Czujesz cudowny zapach kwiatów, na niebie pojawia się piękna tęcza. Siadasz na niej i zjeżdżasz jak na zjeżdżalni! Jakie to śmieszne! Lądujesz na miękkiej chmurce i wyciągasz język, aby ją polizać. Mmmmmmmmmmm, pycha! Motyle krążą nad Twoją głową. Robisz wdechy i wydechy, wdechy i wydechy, oddychasz bardzo regularnie i samodzielnie. Postanawiasz usiąść na jabłoni, a Twoi skrzydlaci przyjaciele razem z Tobą. Jest tak miło i przyjemnie. Czujesz się leciutki jak piórko, wesoły i spokojny. Pora wracać. Motylki obiecują, że jeszcze Cię odwiedzą, a Ty powoli wracasz na

ziemię. Jesteś wypoczęty i zadowolony. Zaraz policzę do siedmiu i zaklaszczę w dłonie. Wtedy obudzisz się i usiądziesz po turecku na dywanie”.

5. Zakończenie zajęć.

Każde dziecko po kolei mówi, co mu się podobało na zajęciach oraz co mu się nie podobało.

Scenariusz zajęć z elementami dramy dla dzieci 6-letnich: „Podróż do krainy emocji”

Cele ogólne:

- integracja dzieci;
- rozwijanie empatii oraz kształtowanie prawidłowych postaw społeczno-moralnych u dzieci i właściwych stosunków interpersonalnych;
- rozwijanie wyobraźni i inwencji twórczej.

Cele szczegółowe:

- rozwijanie wyobraźni;
- kształtowanie umiejętności nazywania uczuć i ich rozpoznawania;
- dbanie o właściwe relacje z innymi;
- zdolność do troski o innych i odczuwania współczucia;
- kształtowanie umiejętności nazywania prawidłowych relacji z rówieśnikami i rozwijania uczucia przyjaźni;
- rozumienie znaczenia zgodnego współżycia i przyjaźni.

Treści programowe: stwarzanie sytuacji sprzyjających rozpoznawaniu, przeżywaniu i wyrażaniu emocji.

Metody:

- element dramy,
- zabawa,
- metoda słowna,
- wizualizacja,
- praktyczne działanie.

Przebieg zajęć

1. Rymowanka

Powitanie w kręgu rymowanką: „na naszym dywanie stanie się coś pięknego. Poślij uśmiech, klaśnij w dłonie i uśmiechnij się, kolego”.

2. Zabawa „co lubię?”

Dzieci ustawiają się w kole. Dzieci kolejno podają sobie maskotkę, przedstawiają się i opowiadają, co lubią robić.

3. Podróż do krainy emocji. Kącik niebieski – smutek.

Nauczyciel w trzech kątach sali przygotowuje stacje, do których wyruszą dzieci. Kącik niebieski to kącik smutku. Wyposażenie kącika to: zdjęcia przedstawiające smutek, sytuacje wywołujące to uczucie, niebieska piłeczka, chusteczka. Dzieci oglądają zdjęcia i próbują podać przyczynę smutku przedstawionych na nich postaci. Razem szukają odpowiedzi na pytanie: „jak wygonić smutek?”, formułując sposoby rozwiązania sytuacji, np. pocieszyć, przytulić, pomóc poprzątać stłuczony wazon, wziąć za rękę.

Wybrane dziecko wchodzi do środka koła z niebieską piłeczką w ręku. Mówi: „było mi smutno, gdy...”, kończąc zdanie zgodnie z własnym doświadczeniem. Rzuca piłeczkę wybranej osobie. Ta łapie i odpowiada: „rozumiem, że było Ci smutno, gdy...” i powtarza to, co usłyszała. Następuje zmiana. Nie należy zachęcać dzieci, jeśli nie chcą brać udziału w tej zabawie, gdyż może to nieść dla nich ze sobą zbyt duży bagaż emocjonalny.

Dzieci wspólnie z nauczycielem układają rymowaną rozśmieszankę i na koniec machają chusteczką, mówiąc: „pa, pa smutku”.

4. Podróż do krainy emocji. Kącik czerwony – złość.

Wyposażenie kącika: zdjęcia przedstawiające złość, sytuacje wywołujące to uczucie, stare gazety. Nauczyciel rozmawia z dziećmi na temat sposobów wyrażania złości: w jaki sposób można, a jaki jest niedozwolony. Nauczyciel prosi dzieci, aby przypomniały sobie sytuację, która wywołała u nich złość. Zachęca do zrobienia z gazet „kulek złości” i wyrzucenia ich do kubełka na makulaturę. Dzieci opuszczają kącik złości, skandując: „nie jesteście złościami”.

5. Podróż do krainy emocji. Kącik żółty – radość.

Nauczyciel dzieli dzieci na małe grupki. Zadaniem dzieci jest przedstawienie scenek na temat: „radość dzieci”. Nauczyciel informuje dzieci, że każdy pomysł jest dobry i prosi, aby każda scenka została nagrodzona brawami. Aby ułatwić wykonanie zadania, nauczyciel prezentuje na początku swój pomysł.

6. Zakończenie zajęć.

Dzieci wytupują złość, żegnają smutek, podskakują z radości. Reagują w ten sposób na hasła: „smutek”, „złość”, „radość”, wypowiedziane przez nauczyciela w różnej kolejności.

Świąteczne spotkanie online

1. Powitanie uczniów.
2. Wprowadzenie nauczyciela.

Moi Drodzy!

Spotykamy się dziś ostatni raz w tym starym roku, aby móc złożyć sobie życzenia z okazji nadchodzących świąt Bożego Narodzenia. Do tej pory spotykaliśmy się w tym czasie na wigiliach klasowych, jednak ze względu na obecną sytuację niestety nie jest to możliwe. Chciałbym/chciałabym jednak, abyśmy mimo tak odmiernej sytuacji spędzili miło czas i wspólnie uczcili nadchodzące święta.

3. Uczniowie wspólnie śpiewają pastorałkę do podkładu Jingle Bells puszczonego przez nauczyciela.

Tekst utworu zostaje wyświetlony na głównym pulpicie komunikatora.

I. Pośród nocy gdzieś, w blasku lśniących gwiazd mały Jezusek przyszedł na ten świat.

Los nasz odmienił, dobroci zaznał świat. Na lepsze zmieńmy się, by w radości trwać.

Ref.

Oto dzień, radosny dzień, odmienił się świat, śpiewajmy wszyscy zgodnie więc pieśń, co w sercu gra. Oto czas, świąteczny czas, radujmy wszyscy się. Niech żar wypełnia serca od dziś po życia kres.

II. W ten szczególny czas spotkajmy wszyscy się, by w rodzinnym gronie świętować ten dzień. Przy wspólnym stole opłatkiem dzielimy się. Życzenia z serca złożmy sobie, miłością dzielimy się.

Ref.

Oto dzień, radosny dzień, odmienił się nasz świat, śpiewajmy wszyscy zgodnie więc pieśń, co w sercu gra. Oto czas, świąteczny czas, radujmy wszyscy się. Niech żar wypełnia serca nasze od dziś po życia kres.

III. Niech dobroć w sercu twym rozkwita mocno tak, by każdy z nas uczucie to w szeroki posłał świat. Otoczy wszystkich nas, zapomnisz to, co złe. W świąteczny czas niech radość trwa, pomóżmy więc w tym jej.

Ref.

Oto dzień, radosny dzień, odmienił się nasz świat, śpiewajmy wszyscy zgodnie więc pieśń, co w sercu gra. Oto czas, świąteczny czas, radujmy wszyscy się. Niech żar wypełnia serca nasze od dziś po życia kres.

4. Rozmowa kierowana na temat świątecznych tradycji w domu każdego dziecka. Uczniowie opowiadają o tradycjach i zwyczajach panujących u nich w domu oraz o swoich wymarzonych prezentach.

5. Świąteczne zabawy.

Dzieci wspólnie rozwiązują świąteczną krzyżówkę oraz odpowiadają na rymowane zagadki.

6. Świąteczne życzenia.

Nauczyciel pierwszy składa dzieciom życzenia, następnie każde dziecko mówi, czego chciałoby życzyć reszcie klasy.

7. Zakończenie spotkania.

Podsumowanie

W okresie kryzysu epidemiologicznego kluczową kwestią jest rozsądna i uwzględniająca aktualną sytuację organizacja pracy przez poszczególnych nauczycieli zdalnego nauczania w przedszkolu. Ważne jest także poprawne metodycznie podejście do udostępnianych dzieciom i ich rodzicom materiałów oraz przekazywanych poleceń i zadań. Istotne znaczenie dla jakości procesu kształcenia prowadzonego na odległość ma wysoki poziom merytoryczny i odpowiednie porcjowanie materiałów edukacyjnych. Ich ilość nie powinna odbiegać od ilości materiału, który można omówić podczas zajęć prowadzonych w przedszkolu. Dla dzieci istotne jest stworzenie im warunków, które będą sprzyjać właściwej organizacji dnia, by zachować równowagę pomiędzy nauką, rozrywką i wypoczynkiem. Nauczyciel powinien być doświadczonym w zakresie kształcenia na odległość, pamiętać o konieczności stałego rozwijania swoich umiejętności w tym zakresie oraz korzystania z bogatej oferty nowoczesnych technologii dedykowanych tym działaniom. Powinien dzielić się swoim doświadczeniem z innymi nauczycielami. W sytuacji pandemii będzie to dla nich nieoceniona pomoc.

Czas, w którym dziecko nie chodzi do przedszkola, można wykorzystać na to, aby stało się ono bardziej samodzielne. Warto zachęcać je do utrzymania czystości w swoim kąciку (pokoju), przygotowania prostych posiłków razem z rodzicami, wykonywania w swoim tempie czynności związanych z ubieraniem, przygotowaniem do snu. W tych ostatnich czynnościach, z powodu pośpiechu, dzieci są zazwyczaj wyręczane. Pobyt w domu daje możliwość częstych rozmów z dziećmi na różnorodne tematy, a tym samym wzbogacania ich słownictwa. Ważne jest także znalezienie czasu na czytanie dzieciom i z dziećmi. Aby urozmaicić zajęcia, można skorzystać z edukacyjnych programów telewizyjnych. Pobyt w domu może być także okazją do prowadzenia rozmów

z dzieckiem, tłumaczenia otaczających nas zjawisk. Inne zajęcia o charakterze edukacyjnym to m.in. zabawy przy wspólnym stole: gry planszowe, czy zabawy i gry zręcznościowe. Należy pamiętać, że podstawową formą aktywności dzieci w wieku przedszkolnym jest zabawa.

Podejmowanie tych działań pozwoli na nabywanie przez dziecko doświadczeń w różnych obszarach rozwojowych: fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym. Za pośrednictwem strony internetowej przedszkola lub innej formy komunikacji nauczyciel może udostępnić rodzicom:

- a. propozycje wykonania prac plastycznych, projektów technicznych, zabaw badawczych lub eksperymentów;
- b. konkretną propozycję opracowaną na potrzeby grupy jego dziecka, adekwatną do realizowanego programu;
- c. opracowane przez siebie propozycje twórczej aktywności dzieci;
- d. linki do słuchowisk, audycji radiowych, informacje o programach telewizyjnych (pasma edukacyjne Telewizji Polskiej), a także programów, zabaw on-line.

Materiały powinny być udostępniane w rozsądnej ilości i odpowiednich odstępach czasowych.

Istotną rolę w tworzeniu warunków do edukacji przedszkolnej w domu odgrywa współdziałanie nauczycieli z rodzicami. Formy kontaktu z rodzicami, które mają być pomocą, wsparciem ich działania, nauczyciel powinien ustalić bezpośrednio z rodzicami. Pamiętajmy, że wspieranie aktywności dzieci nie jest zadawaniem zadań i ćwiczeń do obowiązkowego wykonania. Dziecko w domu powinno, tak jak w przedszkolu, bawić się samodzielnie swoimi zabawkami, konstruować, układać, sprzątać, czuć się bezpieczne i swobodne w swej aktywności. Powinno się także umożliwić dziecku zaspokajanie potrzeb aktywności fizycznej, np. poprzez wykonywanie ćwiczeń gimnastycznych (MEN, 2020).

References

- Adair, J. (2008). *Sztuka twórczego myślenia, źródła innowacji i świetnych pomysłów*. Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska.
- Bowkett, S. (2000). *Wyobraź sobie, że... ćwiczenia rozwijające twórcze myślenie uczniów*. Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne.
- Czelna, M. (2011). Trzeci „rodzic” – telewizor. *Wspólne tematy* 10, 40–43.
- Izdebska, J. (2007). Mass media i multimedia – dominująca przestrzeń życia dziecka. W: E. Marynowicz-Hetka (red.), *Pedagogika społeczna. Podręcznik akademicki* (ss. 518–533). Wydawnictwo Naukowe PWN.

- Kozłowska, A. (2006). *Oddziaływanie mass mediów*. Oficyna Wydawnicza SGH.
- Kubiak, M. J. (2000). *Szkoła, Internet, Intranet. Wirtualna edukacja*. Wydawnictwo Mi-kom.
- Makowska, M. (2020). *Edukacja przedszkolna w dobie kryzysu epidemiologicznego – powrót do codziennej rzeczywistości*. Ośrodek Doradztwa Metodycznego Metris.
- Makowska, M. (2020). *Edukacja zdalna w nauczaniu przedszkolnym – założenia, metody pracy, praktyka*. Ośrodek Doradztwa Metodycznego Metris.
- Ministerstwo Edukacji Narodowej. (2020). *Kształcenie na odległość. Poradnik dla szkół*. <https://www.gov.pl/attachment/b3180402-5cbb-46f7-a429-a1108884bdb3> (dostęp: 25.03.2020).
- Ustawa z dnia 14 lutego 2017 r. – w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 356 z późn. zm.).
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Relacje_interpersonalne (dostęp: 20.01.2021).
- <https://oswiata.oficynamm.pl/> (dostęp: 01.09.2021).
- <https://e-oswiata.oficynalex.pl/> (dostęp: 15.09.2021).